

Petančič Davorin:

Svete gore.

Povest.

Pesem zidarjev.

»Tak z Lenčko, da ne bo nič na boljše, da jo je že zopet prijelo za hudo. Ženske so pravile včeraj po maši. Jemnasta, je sitna taka bolezen. Ni za življenje ni ne za smrt. Meta je regljala v Janeza, kakor nalašč v njega. On ni slutil ničesar hudega, pa je prijazno odgovoril.

»Hudo je res, pa bo Marija pomagala, ki zmore vse.«

Prestopil se je do stopnic, da bi zavil h gospodu.

»Pa ne to, da je z njo tako. Le to, ko je bila prej taka kot rožica, zdaj pa da vene in hira, to, to! Moralo se ji je nekaj hudega dogoditi. Strah tako bolezen v človeka spravi, pravijo, jaz ne vem. Ravno na poročni dan jo je prvič...«

Janez se je vgreznil vase in zinil nepremišljeno:

»Žal mi je in Bog...« Tu se je spomnil, da se izdaja.

Starka je vzela besede, kakor denar.

»Pa je! On je lopov, tat in ubijavec. Oh, da ga kazen božja ne zadene, da strela ne pade vanj, strela božja!« je predla božje sklepe, kakor da bi bila ona Vsevedni.

Janez je pozdravil gospoda.

»Z delom, kdaj bomo začeli? Ko denarja ni, Grofica je dala, pa drugi nič. Pozabili so na svoje obljube. Janez je plamenel:

»Pa bom šel jaz na domove k romarjem in izterjal od njih, kar so dolžni Mariji! Samo pisanje mi dajte, da bodo verjeli, da je za njo in ne za me.«

Starček se je razveselil iz dna duše in razgrel s solzami v očeh:

»Sin, pojdi! Pisanje bom naredil za tebe, da ti ne bo nihče polen pred noge metal!«

Janez je odpovedal službo gospodi posvetni in se izročil za hlapca Mariji. Delo je bilo naporno in sitno radi ljudi, ki so dajali sicer, pa z nevoljo.

»Malo, da ne bo nič!« je prosil lepo in se priljubil. Odprto srce je odprlo roke.

Čez mesece se je vrnil ves srečen in treščil pred gospoda vrečico žvenččega drobiža.

»Toliko si nabral sam?«

»Marija je hodila zraven. Jaz sem izgovarjal samo, ona je govorila.«

»Zidali bomo, zidali!«

Prihodnji teden so se razvrščali vozovi po cesti v goro. Vozili so s tremi pari en voz kamenja. Zgodilo se je, da je živina popadala v trenutku na tla kakor mrtva. Pa so poklicali Marijo, da je pomagala. Živina je vstala in vozila, kakor da se ji ne bi nič zgodilo.

»Čudež!« so vpili in delali še bolj.

Pod lipo pa je kar mrgolelo ljudi in otrok. Nalagali so si kamenje v naročje in nosili na hrib k cerkvi. Tisti, ki so imeli posebne prošnje za zdravje in srečo, so kleče plezali po stopnišču do cerkve in okoli nje. Nekateri so storili to še po večkrat na dan. Hoteli so izsiliti pomoč od Matere gorske.

Roke so se gibale in noge premikale. Zlagali so vozove in nalagali kamenje sebi v breme.

Zidarji so prišli. Obdelovali so kamenje, trdo in krhko, da so čuli njihovo pesem daleč na okoli. Za ušesa pobožnih ljudi je to bila sveta pesem.

Miha se je pomešal med druge in nosil kamenje v košu na hrbtu in polno naročje. Na večer, ko so drugi odšli, pa je plezal po kolenih. Mara ga je videla.

»Kdo ga je izpreobrnil?« jo je zanimalo.

Janez je delal ves dan in ponoči. Kje spi ni nihče vedel. Mislili so, da ima službo na gradu še vedno. Da nosi vso noč kamenje, ne bi nihče ne bil verjel.

Lenčka se je čutila zdravo zopet nekaj dni. Mislila je lahko in jasno. Hotelo se ji je, da bi živela zopet tisto življenje kot nekda. Polno skrbi in dela, misli

31 in načrtov. Na večere se je odmikala domačim, ki so govorili po svoje. Kdo je vedel za vso globino njenih boli?

Takrat se je silno lepo večerilo. Sonce je poljubljalo cerkev še z zadnjimi žarki v slovo, od koder je vela vesela pesem zidarjev.

Lenčke ni vzdržalo. Na vrtu si je natrgala rož, belih in rdečih, da bi šla k Mariji in ji darovala. Čutila je, da bi ji morala tudi ona te dni nekaj pokloniti. Moči ni imela, da bi kamenje za novo cerkev na breg nosila.

Rože je tiščala na prsi in se prestopala v brezino, obdano s črno hosto. V njej ni bilo nič več dneva. Rože je položila na oltar in pokleknila v molitev. Tedaj pa se je začelo oživljati v njej vse pozabljeno... Jada in strah, žalost in bolečost je vdrla vanjo, da ni mogla ostati pred oltarjem. Zbežala je in čutila s hitrostjo, kako ji raste v glavi zmešnjava. Treslo jo je in mrazilo. Izpadla ji je misel, zavrtelo se je v glavi in srcu in okoli... Zvrnila se je in padla po lesenih stopnicah, da so zabobnele.

Janez je nosil kamenje in goreče molil:

»Da bi Lenčka ozdravela, naj bo ta pot!«

Kamenje je zložil na stopnico in se sklonil k tlom.

»Nekdo se je ponesrečil.« Budil je, pa nič. Ogovarjal je, le rahlo hropenje.

»Umira!« Naložil si je v naročje umirajočega in letel skoro proti gorski hiši. Po desnici je čutil, da mu teče nekaj vročega.

Zleti v sobo in ne pogleda nikogar. Odloži breme na postelj in prisluhne:

»Še živi!« Pogleda v obraz in prepozna:

»Lenčka!«

Ona odpre oči počasi, ko ji zmoči čelo s hladno vodo.

»Janez!«

Kmalu so domači pri njej in Janez izgine.

Poljubi kri, ki se je zasušila na desnici...

V nedeljo potem so blagoslovili temeljni kamen. Na Gorah je bilo vse polno ljudi in tudi Janez med njimi. Ko se je končalo se je hotel vrniti, a oči biričeve so ga iskale.

»Z menoj greš!« mu je rekel rezko.

Janez je premišljal hip in se vdal.

»Grem!«

Šel je mirno za njim.

Na pragu gorske hiše je stala Lenčka, da bi videla ljudi. Kadar je zagledala biriča, je vedno vztrepetala.

In tedaj se je izpolnila njena slutnja...

»Birič in Janez...«

Janez je dobro videl zamah telesa in slišal padec...

Bratje in sestre.

V visokem poletju je bil na svetih Gorah čudovit mir. Mara je šla po trati od lipe in se čudila pokoju narave. Vse je mirovalo, le bele marjetice so drhtele. Odtrgala je cvet in si ga vtaknila med zobe.

»Naša Lenčka, kako trpi! Rahla je kot cvet. Kaj bi dala za njeno zdravje! Spanje, če treba, tudi življenje!«

Lojze je mazal voz in žvižgal po svoje.

»Kaj pa ti je, Mara, da si kislja?«

Mara mu je pogledala v dušo.

»Kaj si ti menda vesel!«

Ni upal reči, da je, ker bi lagal.

»Po žito grem z voli!« Hotel je pretrgati oni pogovor.

»Nisi vesel. Kaj ne, da ti je radi Lenčke hudo?«

Nemo je gledal v tla in delal kot bi se mudilo.

»Reci no kaj, saj nisi iz kamna!«

Tedaj ga je prijelo. Izdril je ročico in jo stisnil Mari v roke.

»Zdaj udari po meni, na, po glavi! Bož daj!«

Prevzelo jo je, ker ni vedela, kaj hoče.

»Kaj ti je, Lojz, da besniš?«

»Udari me, da bo Lenčka zdrava!«

(Dalje sledi.)

List blaznežev.

Blaznica v Leicesteru na Angleškem, ki je urejena samo za ženske bolnike, izdaja poseben list, ki ga od začetka do konca urejajo, tiskajo in odpošiljajo same bolnice. List ima mnogo rednih naročnikov in čitateljev po vsem Angleškem. Po mnenju zdravniških in časnikarskih strokovnjakov dokazuje ta list prav posebno nadarjenost blaznikov za časnikarsko delo. To bi se dalo razlagati z njihovim izredno tenkim čutom. List izhaja brez nadzorstva in brez cenzure, in vsebuje znanstvene članke, stalen roman, majhne podlistke in izredno mnogo pesmi, ki kažejo globlji občutek nego povprečne moderne angleške lirike.

V južni Afriki

so raztrgali levi v zadnjih letih 148 oseb in med temi 141 domačinov. Med 7 belokožci ni bil niti eden kadilec.

107 letni italij. kmet

Gianni Masco iz Lecce ima 198 potomcev.

Pri tekmovalni pojedini v Denverju v severnoameriški državi Colorado je pospravil zmagovallec v svoj želodec 4 kg mesa, 5 kg krompirja, 2 kg raznega peciva in 2,5 kg sadja.

116 let trajajoča pravda

V poljski prestolici v Varšavi bodo zopet nadaljevali pravdo, ki je pričela pred 116 leti. Tedaj je dvignil tožbo proti državi radi milna neki podežel. posestnik. Prvi tožitelj in njegovi otroci so že davno prah in pepel. Daljni potomci so se začeli znova zanimati za zadevo, na koje zaključitev je vse radovedno.

Odkod kokoši?

Kokoši so, kakor znano, prvotno tropske ptice (iz zelo vročih krajev). Izvirajo menda iz Indije. Šele v 1. stoletju po našem štetju so prišle v Evropo. V starem Rimu so jih spočetka smatrali za izredno dragoceno; le najimovitejši Rimljani so si jih lahko privoščili. Rimski svečeniki so imeli navado, da so iz načina, kako so kokoši pobirale zrna, prerokovali bodočnost.